

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Ianvarii Et Febrvarii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258

De S. Anastasio Persa martyre.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77365)

paruit foemina cuidam vidua, quæ vt ætate prouecta, ita morum sanctitate prædita erat. Illam cum similiter admonuisset, eidem signa quædam eius loci patefecit; in quo sanctum illud corpus iaceret, quod videlicet lateret sub arena, quam lenis & tranquilla vnda in reliquias illas sanctas sic infuderat; quasi arena ipsa martyris sepulture deferuaret.

Sepultus igitur fuit generosus Christi athleta primum in litore sub arena? Mox anus illa, foemina valde religiosa & vidua, quam supradiximus, perlustrabat litora, inquirens signa illa, quæ in somnis ei patefacta fuerant? cumque inuenisset, quod quærebat, & martyris reliquias in ædem illis dignam tulisset; eas sanctè ac religiosè condidit. Itaque sumptuosis exequiis adhibitis, sacræ illæ reliquæ Deo ipsi dicatæ sunt in illius templi ara? quod sancti martyris Vincentij appellatum fuit. Hæc est sanctissima martyris confessio, hæc illius certamina; qui martyrium suum compleuit in gloriam Christi Dei nostri; nunc & in sæcula, Amen.

Conditur
sacrum corpus.

VITA ET MARTYRIUM SANCTI PATRIS NOSTRI ANASTASII PERSÆ, AVTHORE SIMEONE

Metaphraste. Testatur verò etiam Beda in fine historię Anglorum, se librum vitæ & passionis S. Anastasij male de Greco translatum, & penus à quodam imperito emendatum, ad sensum, prout potuit, correxisse.

VM magna ciuitas Hierosolymorum capta fuisset à rege Persarum, & sacra illa loca, quæ mei Christi videre conuersationem, & cruci affixionem, & resurrectionem, Medorum lanceæ & igni ijs, quos ipse nouit, modis essent tradita, & multa alia capta sunt cum ciuitate, & salutis quoque nostræ trophæum, mortis solutio, peccati internecio: lignum, inquam, viuificæ crucis, illinc translatum est in Persidem: quod quidem mihi videtur diuinius esse gratiæ, & eius, qui est crucifixus, solius dispensationis, quæ sapè nouit etiam per aduersarios ea contexere, quæ sunt meliora & utiliora. Postquam enim salutaris crux Domini hostilibus

Cruce sancta in Persidem translata.

capta fuit manibus, & in Persidem, vt diximus, in ea captiuitate captiua abducta est à Barbaris, imitatur eum, qui in ea fuit affixus, Christum: vel potius ipsa Persicæ euerit & spoliat falsam religionem, & quæ se dignæ erant, captiuas abducit animas, verè laudabili & longè pulcherrima captiuitate: aut, vt magis propriè dicam, à captiuitate reuocat, & eis rursus primam restituit libertatē. Simulac enim ingreditur Persidem, eam statim totam illustrans radijs suæ gratiæ, ferit quidem animas infidelium, non secus ac sol, qui laborantem oculum ingreditur: fideles autem non secus ac fulgur quoddam apprensus in tenebris, reuocat. Ex quibus fuit vnus is, qui nobis nunc est propositus Anastasius, & si nondum quidem cultu, sed iam moribus & instituto: qui processit quidem è vico, qui vocabatur Rafnuni: est verò regionis Razech, quæ sita est in Perside. Erat autem nomen eius moribus conueniens, & ex re ipsa magis cognitum. Is enim vocabatur Magundar. Erat enim illius Bau filius, qui erat in re magica præstantissimus & eruditissimus. Qui cum præesset communi ludo literario, & multos haberet adolescentes ad eum ventitantes, captos amore præstigiæ, & cum in hoc solum omne suum studium poneret, nempe in rei magicæ exercitatione, in filio maxime arte vitur, & rem magicam eum tam diligenter docet, vt in eius cognitione patri nihil esset reliquum, quod non notum quoque esset filio.

Patria Anastasij.

Parens.

Cum adolescentiæ autem ætatem iam attingeret, & rex Chosroë nouum exercitum in Perside colligeret, ipse quoque cum alijs refertur in numerum tyronum. Quoniam verò veneranda crux Domini totam agitabat & perturbabat Persidem, infidelibus quidem horrorem & terrorem incutiens, fidelibus autem suauiter admodum & placidè illescens: de ea quidē fama quædam per omnes peruadebat, fama, inquam, quæ paulò crassius & indoctius prædicabat, Christianorum Deum adesse Persis. Ad quam hic adolescens repente fuit accensus animo. Iam enim occultè eum tangebatur ignis, quem

Vide effigiem crucis Christi.

Luc. 12.

Pia curiositas Anastasij.

quem Christus venit iacere super terram: qui quidem non sinebat quiescere pulchram illius adolescentiam, sed statim omnes obibat partes, de eo sciscitans quam vehementissimè poterat & diligentissimè. Cum audiret autem ab omnibus, eam esse crucem, in qua Christus Dei filius, qui à Christianis adoratur, fuit crucifixus, veluti ignem igni adiecit, & quæstioni coniunxit quæstionem, & ex responsione accepit occasionem alterius interrogationis, & multò magis sitiebat discere, quemadmodum ex cælo quidem descenderit, cum sit Deus: & quemadmodum etiam factus sit homo, & cur etiam sit ad crucem condemnatus, & à quibus, & an sit ad cælum reuersus, vnde descenderat. Cum autem ei à pijs annunciaretur carnis susceptæ diuini consilij mysteriũ, aures quidem pietatis femina lubenter suscipiebant: anima verò producebat sensim spicam fidei, & ei desiderium paulatim innascebat, subibatque æmulatio eius perpeffionum: quæ cum in eius anima aucta & amplificata essent, eum informant & instituunt ad optimum vitæ genus, clarumque & insignem testem, Martyrem, inquam, efficiunt, vt iam procedens declarabit oratio. Erat enim ei quidam frater genere & commilito: ambo autem relati in numerum exercitus Sain, veneruntque vsque ad inclytã Chalcedonẽ. Cum autem diuinus Heraclius irruptione facta in Persidem, contra Sain retraxisset, rursus Persa reditum aggressus est, & in suam regionem vehementi studio est reuersus. Exercitum autem Persicum relinquit Anastasius, & refertur in alium multò meliorem & diuinorem. Relinquit verò suum fratrem & commilitonem, vt ei placeret qui exercitum collegerat, & eum solum posset semper sequi, & conferere manus cum solis eius hostibus.

Heraclius inuadit Persas.

ἐργασίας

Et primũ quidem cum venisset Hierapolim, diuertit ad quendam Persam Christianum, arte argenti conflatorem: & cum artem conflandi argenti exercuisset, manus quidem habebat intentas operi, animus autem semper & cogitatio in Dei amore versabatur & alebatur: eumque sibi adhuc magis accendebat, & ab ipso rursus inflammabatur vehementius. Quamobrem eum rogabat ille beatus, vt diuinum baptismum consequeretur, & omninò à prioribus sordibus expurgaretur, & ab illa labe præstigiatorum: vt non solum voluntate & electione, sed anima quoque & corpore esset purgatus, & fieret Christi partem, quam desiderabat, illius signatus signaculo. Cum ille autem ex Persis timeret periculum, & idè morando rem differret in futurum, interim quidem ad diuina templa aditione magnum suum solabatur desiderium, & cum argenti conflatore, ad ipsa adeunte, ipse quoque simul adibat, & cum orante simul orabat, & cum sanctorum miracula & certamina videret descripta in parietibus, de ijs admodum diligenter rogabat. Cum verò audiisset, qualis eis vita, mores, virtus, & qualia propter Christum certamina, & qualem apud ipsum rursus fiduciam eis liceret consequi, non poterat ampliùs continere id, quod eius parturiebat animus: sed statuit proficisci Hierosolyma, & baptismum illic consequi. Cum ergo in sanctam peruenisset ciuitatem, & accessisset in domum cuiusdam, qui ipse quoque argenti conflandi exercebat artem, ei aperit causam sui aduentus, nempe quòd vellet traduci ad pietatem & verum Dei cultum, & ad Christum adduci per baptismum. Ille autem eum adducit ad Eliam, sanctæ resurrectionis sanctissimum presbyterum: qui cum supinis, vt dicitur, manibus iuuenem accepisset, de eo refert ad Modestum, qui sedi præerat Apostolica: &

Picturatum sacrarum antiquitas.

Anastasius baptizatur.

sic diuinum baptismum assequitur, & venerandæ crucis verè pulcher fructus ostenditur, & Anastasius nomine transmutato appellatur, sumpta denominatione à reuocatione & ad meliora mutatione à priori infidelitate & præstigijs. Vnà autem cum eo baptizatur quoque quidam alius, qui erat eiusdem etiam patriæ & regionis, cuius Anastasius: qui fuit eius quoque socius in ferendo pro Christo martyrio, & eandem est Edesiæ coronas consecutus.

Fit monachus.

Cum autem mansisset Anastasius octoginta dies apud presbyterum, quibus non licet egredi eos, qui modò fuere illuminati, rogauit eum diuinus Elias, quidnam de se deinceps velit. Ille autem rogauit, vt habitum consequeretur monasticum. Cum verò ad hoc quoque annuisset presbyter, (iam enim veluti ex quadam pellucida veste, & ex decoro habitu & statu ostendebatur nobilitas animæ, & quali virtute futurus esset Anastasius: & idè ipse facillè cessit eius precibus) venit cum eo post diuini mysterij celebrationem ad monasterium sancti Anastasij, vt eius quoque fieret mansionis particeps, cuius futurus erat virtutis socius, sicut etiam nominis. Atque monasterium qui-

quidem ad quartum lapidem erat remotum à sancta ciuitate: ei autem præerat Iustinus, vir & alioquè clarus, & boni spiritus varijs donis ornatus. Quem cum simul cum multis quoquè alijs rogasset presbyter, in monasterium admissus est Anastasius, anno decimo imperij Heraclij illius egregij & fidelis. Tradit verò Iustinus Anastasium vni ex suis discipulis, viro valde prudenti & virtutis amanti. Qui cum & Græcas docuisset literas & psalterium, eiusque institutionem animaduertisset iam rectè se habere ad vitam monasticam, tonsis statim eius capillis, & in eo factis omnibus, quæ lex postulat, cum habitu induit monastico, & ex habitu hoc facit Anastasium, quod prius erat & moribus: vel potius moribus conuenientem & cognatum tradit habitum, & in eum deinceps erat affectus, vt in filium è suis genitum visceribus. Adeo pulchra res est virtus, vt quæ cum alijs & virtutis studiosos in amore coniungere, & tantam possit ingenerare beneuolentiam, quantam nulla omninò alia cognatio.

Tondetur
& induit
habitum monasticum.

Ex illo tempore apud monasterium vitam cum conuentu egit Anastasius. Porro autem ei quoquè fuerunt diuersa credita ministeria: nec erat solum in eis vtilissimus, sed etiam in actione virtutis diligentissimus. Nam cum & culinæ & horti ministerio suam daret operam, & rectè se gereret in labore manuum, à fratrum synaxi nunquam aberat, & ante alios sacrorum mysteriorum celebrationi intererat. In diuinarum autem scripturarum lectione, & maxime vitæ sanctorum Patrum, totus erat affixus, & aures, vt dicitur, arrigebant ad audiendum, eratque mente vigilans, & omnia memoria colligebat: vt etiam si quid diceretur, quod ingenij eius captum superaret, non negligeret, neque lucrum per socordiam amitteret: sed potius accederet ad fratres, qui eum doctrina superabant, & qui possent talia explanare, & lubentor cum eo inquirere, & sic meditando venari, quidquid eum latebat. Cum autem apud se legeret victorias insignium Martyrum, trophæa & certamina, libros aspergebat lachrymis, significans suum in patiendò consensum, sequè cum eis molestia affici & zeli esse socium: & beatos quidem sanctos pronuntiabat propter finem: mirabatur verò eorum tolerantiam. Deinde id, quod erat ei ab initio congenitum, desiderium martyrij & zelum ardentiorum efficiebat, vt qui accenderetur sua cum prioribus conuersatione, & orabat, vt ipse quoquè tales pro Christo subiret perpeffiones. Quocirca nulli rei alteri si bivacandum esse censebat, nisi soli eorum lectioni. Cum ergò septem annos in monasterio transegisset Anastasius, videre eius in virtute augmentum non ferens pater inuidia, sed tantum & tam constantem ardentemque eius impetum & studium volens omni ratione retardare, ei paternam doctrinam reuocauit in memoriam, & foetida illa verba præstigiatarum, & eiusmodi insultibus eius animæ turrim conabatur labefactare. Is autem illius non ignorans insidias, aduersus eum supernum inuocat auxiliū turrem fortitudinis, vt dicam cum diuino Dauide, à facie inimici. Deinde etiam cum calidis lachrymis magistro significat maligni iniuriam & perulatiā. Ille verò cum ex eo, quod esset passus, posset etiam tutò docere, vbi pulcherrima ei dedisset monita, & deinde etiam fudisset preces in toto conuentu fratrum, & rogasset pro discipulo, liberavit eum à graui illa impulsione.

Vita eius
in monasterio.

In festis patitur demones tentationes.

Psal. 60.

Fit autem aliud quoquè dignum, quod mandetur memoriae & scriptioni. Noctū dormienti Anastasio in somnis ei tale quid apparet. Videbatur montem quendam excelsum ascendisse, ad eum autem accessisse quispiam porrigēs vini poculum, auro ornatum & gemmis, & dixisse: Accipe, bibe. cumque id accepisset, statim bibisse. Potus autem eius animæ latenter instillauit dulcedinem, adeo vt vel in somnis intelligeret Anastasius, somnum significare desideratum à se finem martyrij. E somno itaque protinus excitatus, alacris & lætus venit ad ecclesiam, vt qui ea, quæ sperabantur, haberet in manibus. Iam enim vocabat tempus congregationem pro dicendis hymnis nocturnis, & celebrando venerabili festo Christi resurrectionis. erat enim dies Dominicus, primus omnium & maximus. Cum sic ergò venisset ad congregationem, & suum accepisset magistrum, & solus cum ipso esset ingressus in id, quod dicitur Diaconicū, præcidit ad eius pedes, profusus eos lachrymis irrigans, & cum rogans in contritione cordis, vt pro ipso communem omnium rogaret Dominum, vt qui esset propediem ad illum recessurus. Deinde etiam ea loquitur, quæ dici solent ab exeuntibus & ijs, qui peregrè proficiscuntur: Scio, dicens, sancte pater, quòd pro me misero labores sustinui, & quòd sæpè & in multis molestia affeci tua in me paterna & amantia visce-

Visio eius.

Festum resurrectionis Dominice.

ra, & quòd per te lucem mei viderunt oculi, lucem veram, lucem agnitionis, & à gra-
uissimis liberatus sum tenebris. Quocirca nè cesses, qui es fidelis seruus, clementem
ac benignum perpetuò pro me orare Dominum.

Ad hæc ille respondens: Quid hoc autem est, inquit, & vndenàm hoc euaserit ma-
nifestum, quòd sis in præsentia postremum à nobis discessum suscepturus? Ille verò re-
fert ei somnum cum quammaxima potest affectione, & affirmat se omninò haud ita
multò post moriturum, siue hac communi & omnibus æquali morte, siue aliqua alia,
& alio modo, moriturum autem omninò. Nesciebat enim, quonã modo aperiret ar-
canum, quòd scilicet martyrij desiderium eius animo inhæsisset, ad quòd ille refere-
bat somnia. Verebatur enim, nè fortè ab eo corriperetur, & sic refrigesceret ardor ei-
us animi, & à tantis opibus & thesauro excideret. Tùc ergò Anastasius, cum eum præ-

*Psalmodia
matutina.*

ceptor eius multis & pijs monitis esset consolatus, matutinas Psalmodias Deo reddit
cum fratribus. Deindè etiam cum sacrum celebraretur mysterium, diuinis commu-
nicat sacramentis: & cum vnà cum fratribus communis mensæ fuisset particeps, som-
numque parùm vidisset & surrexisset, quoniam nesciebat quemadmodùm posset ex-
tinguere egregium illum amorem decertandi propter Christum, sed ab eo cor eius
vehementer accenderetur, clàm egreditur monasterio, nihil secum ferens præter ea,
quibus necessariò opus habebat ad tegumentum corporis.

*Templum
Deiparæ
virginis: &
S. Euphe-
miæ.*

Et primùm quidem cum venisset Diofpolim, & deindè etiam in montem, qui dici-
tur Charizim, orationis gratia & adorationis: & deindè etiam ad cætera, quæ illic
sunt, loca veneranda accessisset, & peruenisset vsque ad Cæsaream Palæstinæ, in tem-
plo Deiparæ virginis duobus diebus moratur: & exindè eum rursus excipit templum
omni ex parte laudandæ Euphemie, veluti quodam viâ duce vtentem clanculùm, qui
planè eius dirigebat gressus ad martyrium. Nam cum accederet, vt diximus, ad tem-
plum illius semper laudandæ Euphemie, videt quosdam Persarum magos occupatos
in quibusdã præstigijs: zeloque protinùs concitatur eius animus. Sciebat enim, quàm
ea res esset impia & scelerata, eò quòd ipse quoque in ea improba arte esset versatus.
Quænam, inquit, tanta caligo vestris offusa est oculis, vt ne ea quidem adspiciatis, quæ
ante vestros pedes sita sunt, quemadmodùm in vniuersum scilicet est deceptio, quæ
vestram leuitatem ludificatur & facilitatem, & eorum, quos vos rursus ad eundè vo-
biscum corripitis interitum? Hanc illi admirati in dicendo libertatem & audaciam, ro-
gârunt quisnam esset, & quid eum impulisset, vt hæc diceret. Ille autè: Fui ego quoque,
inquit, aliquando vobis similis, & eodem falsus errore, & eisdem dedi operam præsti-
gijs. Hæc audacter dixit, cum nihil eum puderet suæ, quam ab ineunte ætate acceperat,
impietatis & fordiù vitæ prioris: sed potiùs gloria retur, quòd in fidem esset trans-
latus, & sacro esset baptismo ablutus. Deindè proluxa cœpit vti oratione, rem esse exe-
crandam arguens, & quàm esset insigniter absurda, aperiens, & sic paulatim seipsum
eis exemplum adducens, & similiter eos inuitans ad meliorem mutationem. Illi autem
non solùm ad hæc fuere surdis similes, sed eum etiam vehementer rogârunt, nè tam
impudenter, quæ sunt apud Persas præclara, contemneret, & in vulgus irridenda pro-
poneret. Exindè ille verè egregius & desiderabilis Anastasius festinabat ad delectabile
& iucundum martyrij hospitium.

*Caballarij
apud Per-
sas.*

Cum non longè autem à se remotum eum quidam vidissent ex ijs, qui dicuntur à
Persis Caballarij, sedentes apud Derbas, sicut etiam consueuerunt: (Hoc autem est
prætorium eius, qui apud ipsos dicitur Sellarius) Certè hic est delator, dixerunt inter
se sermone Persico. Ille verò cum verbum sensisset, & linguam non ignorasset, vt qui
ipse quoque esset Persa, & in eadem voce, qua illi, eruditus, eos toruè & acriter intu-
ens, Non sum delator, inquit. Sunt hæc, inquit, nugæ & ineptiæ: sed potiùs seruus le-
su Christi, & vobis quidem melior: siquidem ego quoque fui aliquando, sicut vos, &
in Caballariorum numerum fui relatus. Hæc cum illi audissent, & è cathedra statim
exiliissent, eum detinuerunt. Deindè cum Sellario quoque fuisset annūciatum, egre-
ditur etiam ille ex Prætorio: & cum, quisnam is esset, interrogasset, & vndenàm ve-
niret, & quæ ad ipsum pertinebant, diligenter examinasset, dat seruandum Anastasium
in custodia tutissima. In qua iam tres dies inclusus, neque cibum, neque potum,
neque aliquid aliud ab eis omninò accipere sustinuit: sed sic omninò ieiunus deten-
tus est in custodia, vt qui futurorum pro CHRISTO periculorum aleretur sola
expecta-

*Anastasius
detinetur
à Persis.*

expectatione. Cùm autem iam rediisset Marzabanas ex peregrinatione, (neque enim tunc erat Casarea) & de Anastasio significasset Sellarius, vinctus statim adducitur martyr in prætorium. Interim verò dum Marzabanas erat in aliquibus alijs curis occupatus, agnoscit aliquis ex pijs Anastasium, qui eum in venerando templo Deiparæ adspexerat. Cùm ergò sic eum agnouisset in prætorio, & eum interrogasset, quam de causa illuc adesset, eius scopum & institutum laudans, & eum eo nomine beatum pronuncians, eius promptum & alacrem animum magis confirmat in rebus grauibus & asperis, vt neque propter Christum timeret vincula, nec tormenta, nec mortem: sed Marzabanæ responderet strenuè & iuueniliter. Certè etiam cùm fuit ad Tyrannum introductus, nec genu quidem flexit, vt semper mos est Persis adorationem reddere maioribus: sed generosum, & qui in seruitutem redigi non poterat, animum per externa significabat.

Cùm ergò fixis oculis eum satis esset intuitus Marzabanas, partim quidem, vt constanti aspectu ei terrorem incuteret, partim autem, vt eum consideraret diligentius, rogauit eum quisnam esset & cuius. Ille verò, Verus sum Christianus, respondit. Quid si velis etiam scire, cuius sim, Sum quidem Persa genere, ex regione Razech, vico autem Rasnuni: qui ipse quoq; fui aliquando Caballarius, & in rebus magicis exercitatus: cumq; sic essem minister tenebrarum, potui, vt vides, transire ad lucem è tenebris, & discere veritatem. Marzabanas autem cùm nòdum fecisset periculum, quam esset generosus athleta: sed putaret rem esse facilem & expeditam, cum à sua traduce sententia, cœpit illius mentem non secus ac parui alicuius pueri paruis tentare promissionibus, ille verè parui & abiecti animi: Desiste, dicens, ab hoc errore ad patriam religionem. Si enim sic feceris, dabo tibi equos & nummos, & multa alia bona. Martyr autem cælum intuens, Absit, inquit, rex Christe, vt beatam tuam fallam confessionem. Propter quæ eum tanquam volens pudore afficere Marzabanas, Quid autem, Placet ne tibi, inquit, hoc habitu indui, quo nunc es indutus? Ille verò, Non minoris, respondit, eum facio, quam tu hanc tuam dignitatem. Quãobrem ille ira commotus, Certè tu, inquit, vteris cohabitâte dæmone, neque aliud per te ipsum loqueris, quam quod ipse tibi suggesserit. Ad ea martyr: Quando erâ, inquit, in errore, male honorans impietatem, aut potius ab illa affectus ignominia, tunc grauis dæmon mecum cohabitabat. Nunc habeo ipsum Christum cohabitantem, qui tuos expellit dæmones. Cùm autem adiecisset Marzabanas, Quid ergò, Non times, inquit, nè hæc ad regem referantur, ille verò te acerbè cruci affigat? Quomodo, inquit, hominem timerim, qui est patibilis & in quem cadit interitus? Nam & si corpus superauerit, capi tamen non potest anima, & ei non possunt omninò parari insidiæ.

Hæc ergò non ferens Marzabanas, iubet ferreis collaribus collum & alterum ex pedibus subiectum, & ductum ad ergastulum, illic lapides cogi ferre grauissimos. Quod quidem cùm eius iussu factum esset, & ad ferendos lapides semper sanctus manus afferret, manus sanctas, manus quæ multum poterant apud Deum, corporeis laboribus plura erant, quæ extrinsecus ei afferrebatur. Multi enim ex Persis ad eum accedentes, & maxime ex ijs, qui orti erant ex eodem vico, ex quo Anastasius, veluti proprium reputantes dedecus, quæ in illum fiebant, exprobrationem aduersus proximum, vt cùm diuino Dauid dicam, sumebant: Cur hoc fecisti, dicentes? Cur antiquam nobilitatem generis affecisti contumelia, effectus Christianus, & tantam nobis inuulsi ignominiam, propterea in vincula coniectus, & maleficorum damnatus supplicio? quod quidem nostri ferre non possunt oculi. Cum his autem grauibus lingue verberibus, manuum quoq; beato verbera infligebant, vehementer verberâtes, atq; barbâ vellentes, & eius vestimenta lacerantes, & lapides, quos quatuor simul coniuncti ferebant, eos soli Anastasio ferendos imponebant: adeò vt ipse rursus loqui visus sit cum Dauide: Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores, prolongauerunt iniquitatem suam, idq; cùm ne ferre quidè per se posset ferrum, quod erat collo & pedi eius impositum: sed sub eodem ferro alius quoq; cum Martyre pedem haberet vinctum. Quæ quidè ei necessebant omninò multiplicem coronam martyrij. Habes, si vis, alios quoq; dolores, & occasiones aliarum coronarum: hoc ipsum, inquam, qd in conspectu eorum, qui ipsum nouerant, hæc & multa alia pbra ab eis pateretur, quæ iam prius dicta sunt: à quibus adeò misit nihil affectus, vt ea putaret potius encomia ppter Christum, quam cor eius ab eis morderetur aliquid.

Templum
Deiparæ.Iesus M
Sistitur.
MarzabaneEius cons
tans vox,Damnatur
ad saxa fer
renda.

Psal. 74.

Affligitur
valde à su
is.

Psal. 123.

Egregia ei
us paciencia.

Marzabanas ergo (redeundum est enim ad orationis consequentiam) ratus fore, ut Martyr aliquid remitteret de magna illa constantia propter eam, quæ intercesserat, afflictionem, cum eum rursus ad se produxisset: Si verè es, inquit, mago patre natus, (hoc enim ipse de teipso significasti) & linguam illorum libris fati exercuisti, nobis quoque loquere aliquid ex magicis, ut nos quoque de tua scientia feramus testimonium. Ille autem & os & labra & mentem maculari & pollui existimans, si horum alius cuius meminisset: O Seruator, inquit, qui es meus Dominus, & communis omnium opifex, nè mihi des omnino, ut tale quid aut loquar, aut audiam. Quæ cum peruersus ille ægrè tulisset, & planè desperans, ex se nihil haberet quod faceret, Martyri rursus veluti quandam larnam regem intentat. Et cur tu, inquit, in eisdem persistis? Ad priorem conuertere religionem. Scias enim fore, ut de te ad regem referatur. Ille autem sciens nihil referre, an ab ipso, an à rege puniretur, quandoquidem amobus inhumanitas vna est & sæuitia: Fac, inquit, quod vis. Fortè enim iam scripsisti, & responsum accepisti. Is verò existimans se ipsum ita esse perterriturum, Ego quidem, inquit, nihil de eo adhuc scripsi, sed iam, ut vides, scribere aggredior. Hoc Martyri nullam omnino attulit curam aut sollicitudinè. Quomodo enim, cum potius gauderet se pati propter Christum, & plagas quidem remunerationes, damnium autem putaret remissionem, & eorum, qui castigabant ipsum, misericordiam? Quid autem oportebat eum talem regem curare, qui ad Christum solum adspiciebat, & cum verum esse regem & Deum crederat? Ille ergo, sicut dixi, nihil ambigens, Qualescunq;, inquit, volueris, & quomodocunq;, de me scribe literas. Christianus enim ego: & rursus fateor, sum Christianus.

Quamobrem cum Dux spem abiecerit omnium, quæ possent illum persuadere, ad vim rursus reuertitur, iubetque humi extensum Martyrem tandiù verberari, donec profiteretur facere, quod iuberetur. Ille autem quod iubebatur quidem, æquo animo & lubenti suscepit: solummodo licetorum manibus, ut ab illis extenderetur, teneri non sustinuit. Sinite me, dicens: Non opus habeo vllò, qui me teneat. Nam hoc ipsum, Patii scilicet propter Christum, nequaquam est inuoluntarium: sed quod ego non minus, quàm aquam æstate sitio, & quod magis, quàm vllas voluptates & delicias amplector. Cum ergo pronus humi cecidisset, & ipse seipsum sensim extendisset, tam crebris & tam continentibus verberabatur clauæ iustibus, quàm imber deorsum cadit: cum ab inimicis solam illam petiisset gratiam, ut exueret venerandum monachorum amictû, & nudis verberaretur carnibus. Nè is, inquit, vna cum meis membris probro afficiatur. Sic ille non solam vitæ ex Deo institutionem, sed etiam eius signa omni honore afficiebat. Sed ille quidem diù tam crudeliter torquebatur, cum nec ab vllò omnino teneretur, nec premeretur, & non se transferre aut omainò mouere prohiberetur: sed ipse seipsum validè teneret & immobiliter, non vi manuum, sed animi, & nature necessitatem vincens necessitate liberi arbitrij, & acres corporis dolores acri vincens Dei desiderio, & præsentis molestias consolans spe futurorum.

Cum aduersus hæc stultus ille Dux nihil sapiētius posset excogitare, quod tantæ fortitudini opponeret & tolerantia, ei rursus quoque regem intentabat & rogabat, ut persuaderetur athleta. Nam de te, inquit, ipsi regi significabo, perindè ac si vni puero vtre terrorem afferret, ut dicitur. Ille autem eadem quæ priùs, respondit, & quod eius animo placeret, iussit facere. Quocircà ille quoque rursus rogabat similiter. Deinde dicens, Non times regem? Quamobrem, inquit Martyr, & quid eiusmodi sum ab eo passurus? An non, inquit, ipse quoque homo est, in quem idem interitus cadit & mors eadem? Quemnam ergo me oportet magis timere, eumne qui æquè atquè ego interit: an eum, qui semper est, & qui cælum & terram, & quæcunque sub adspæctum cadunt & percipiuntur intelligentia, ad hoc ut essent, produxit? Cum ergo vidisset Dux rursus inutilem fuisse suum conatum, cum in constantia pro pietate nulli cederet Anastasius, rursus athletam transmittit in custodiam. Quomodo autem solet quis, quod vult, facile expectare, post aliquot dies rursus sanctum educit è carcere, adhuc aliqua ei spe blandiente: & acceptis, inquit, magicis sacrificia, nè te stultè hac luce priues. Martyr autem, quibus, inquit, me iubes dijs sacrificare? Ille verò, Igni, inquit, & Soli, & Lunæ. Ergo etiam montibus, inquit Martyr, & collibus, & pecoribus, & omni seruituti hominum, quibus imperare iussi sumus ab opifice, non autem eis potius parere, ut vos vultis: non tanquam propter nos factis vtentes, sed perindè ac si nos pro-

Marzaba-
nasei mi-
nistrum.

Ille verò
contemnit.

Dirè verbe-
ratur clauæ
iustibus.

O insignem
Christi mar-
tyrem.

Floccipen-
dit minas
tyranni.

Reducitur
in custodia.

Ridet ty-
rannum.

pter ea produci essemus, ita ea honorantes, & deos turpiter nominantes. Cum his verbis Martyr Ducem obstupescisset, rursus abductus est in carcerem hoc pretextu, quasi deesset quod responderet, damnatus ad carcerem. Abductus est ergo, & decore confessionis glorians, & vinculis propter Christum.

Cum autem de eo rescivisset, cui in monasterio fuerat credita eius animæ cura: qualem, inquam, productus ad Præsidentem sepe ostendisset confessionem, & quemadmodum ipse constitisset omnia pati pro pietate, ipse quoque cum alio coetu monachorum repletus est lætitia: ipse etiam putabat se esse unam cum Anastasio, & in membris illius decertare: & cum non posset opem ferre sua presentia, opem ferebat precibus & attramento. Et partim quidem Deum vehementissimè rogabat cum tota fraternitate, ut pulchre per martyrium ei perficeretur stadium: Partim autem duobus quoque missis fratribus, promptum & alacrem eius animum magis auxit. Interea verò dum Martyr custodiebatur in carcere, diuinis verbis & sententijs se oblectabat assidue, & neque nox eius ad Deum hymnos, neque grauium illorum vinculorum & reliquæ afflictionis labores eos interrompebant. Quinetiam cum quidam iuuenis, qui captus fuerat propter aliquod malefium, cum Martyre haberet collum & pedem colligatum, noctu surgens sanctus, ut Deo consuetas redderet glorificationes, & ei nollet afferre molestiam, sed ut dormiret & quiesceret curam gereret, collum ad iacentem inclinabat, & pedem illius pedi admovebat, ne extensis catenis iniucundum & molestum ei somnū efficeret. Unam autem nocte aliquando eum psallentem quidam ex ijs, qui erant vincti in custodia, exaudijt, Hebræus quidem religione, isque valde insignis: mitis verò ac mansuetus, & valde bonis moribus. Qui cum beatum illum vidisset interdum quidem vexari portandis lapidibus, noctis autem quietem rursus interrumpi stando & orando, & nihil omnino remittere de sua constantia, neque defessa membra paululum recreare, cogitabat apud se, quisnam hic esset, & quam ei obtigisset adeo robusta natura, tamque firma ac valida, laboribusque minimè cedens & inexpugnabilis.

Ille itaque, fixis oculis adspiciens Martyrem matutinos hymnos decantantem, & tota mente ad Deum peregrinantem, & qui vel ante martyrium rapiebatur cum corpore, videt quosdam repente candidatos, & pallio sacraque, illa omnino veste, & venerando indumento Pontificum amictos, veluti quandam ex se lucem emittere, lucem visu quidem iucundissimam, ad explicandum autem non facilem, vel potius ad videndum quidem maiorem, quam ut ea humanus possit conspectus assequi, aut quam vlla quod viderit referre narratio: idque obscura nocte, cum luna non luceret, sanctum virum in orbem circumdantes. Quos cum angelos esse putasset, sicut erant re vera, paulò post videt etiam martyrem, qui eundem splendorem & similem illis habebat amictum. Deinde etiam quidam adolescens, specie & pulchritudine eximius, suspensum dextera gestans thuribulum, in magna, quæ erat circa ipsum, gloria angelorum, stabat ante martyrem suffumigans. Cum ille ergo hæc videret, & cor haberet percussum novitate spectaculi, erat quidem perplexus animo, adeo ut eum etiam excitaret, qui prope dormiebat, (erat autem is Christianus, cui fuerat commissæ præfectura Scythopolis) & socium tanti fecerit spectaculi. manus autem nequaquam sequebatur, sed intenta quidem mente & fixis oculis attendebat ijs, quæ videbantur: erat verò corpore immobilis & mutus, siue repentina illa admiratione eum reddente immobilem, siue Deo etiam aliquid aliud dispensante & providente sapientius & occultius. Cum tamen is, qui erat propinquus, se vix tandem proximè admouisset, (non poterat enim uti pedibus & manibus) conturbatus ille, ex eo causam rogat. Ille autem timore percussus, ei visionem indicans: & Vides, dicens, vides? non prius verbum absoluerat, quam visio evanuerit. Atque Præsidi quidem, cum ad videndum spectaculum totos defixisset oculos, nihil licebat videre: vinctus autem ille, omnia singularatim ei narrabat cum voluptate & admiratione. Et hæc quidem, ne pia anima tanto priuentur miraculo. Nobis autem rursus quoque via procedat oratio martyris, suam seruens consequentiam.

Postquam enim videns Marzabanus esse planè Martyrem immobilem, & non solum unam mortem, sed etiam, si fieri posset, plures paratum esse pro pietate alacriter suscipere, ad regem Chosroem de eo retulisset, & quemadmodum esset is tractandus, ab illo didicisset, cum ipsam e carcere accersivisset, eum suo adpectu non dignatus, significat per eum qui dicitur Meizoteros, id est, maior: Ecce, inquit, rex tibi imperat, ut quoniam

Exercitia S.
martyris in
carcere.

Nota mar-
tyris virtus
tem.

Hymni ma-
tutini.

Visio ange-
lica.

Visio ea
disparca.

Regis fraudulenta iulio.

fieri non potest, vt sis omnino impius, verbo solum abiures Christianismum, & statim solueris à carcere & à vinculis: & deceterò siue velis esse Monachus, siue Caballarius, hoc situm erit in tuo arbitrio. Martyr autem rursus respondens, Absit, inquit, ó Christe seruator, vt negem tuam pro Trinitate confessionem, neque animo, nec labris. Postquam autem post multas alias Præsidis machinationes, ne sic quidem pulchram illam remitteret constantiam & dicendi libertatem, hanc ei postremam adhibet periclitationem. Hec cum per Maiorem rursus significasset: Scio, inquit, quòd cum te multorum pudeat inuitus, & maximè eorum, qui sunt ex eadem regione & tribu, ea de causa in eorum oculis ne hoc quidem facis leue & expeditum, vt verbo solum tuam inficiaris religionem. Quid enim, inquit, ea ex re detrimenti accipitur, cum cor non simul loquatur? Quoniam verò de iussu regis hic agitur, quem non licet cuiquam omnino repellere: si, quod est hoc multo lenius, hoc dixeris in meo conspectu & quorundam duorum Sellariorum, liber esto à carcere & supplicijs. Quæ cum ille dixisset, fudit preces Anastasius prioribus similes, dicens: Neque tu me videris, neque vllus alius: non ó rex & Deus, ne specie quidem tuum nomen, neque in somnis aut vllò alio modo negantem.

O linguam subdolum diaboli.

Nota festi Exaltationis sanctæ crucis.

Nutantes eius conspectu confitentur.

Sacræ mysteriū, Missæ sacrificium nuncupat.

Cum ergò videret Præses, quòd aduersus tam fortem & tam excelsum animam nihil per se efficeret, resq; ea & suas vires superaret & modum dignitatis, cum beatum in suum conspectum adduxisset: Ecce iussus sum, inquit, in ferreis vinculis te in Persidem transmittere ad regem. Martyr autem, Ego, inquit, si mihi à te permitteretur, etiam absque vllis vinculis illuc accederem. Quid enim in me opus est vinculis, qui lubenter patior propter Christum, ad quem scilicet mittor? Cum eum ergò tunc quoq; Iudex sic vidisset affectum, & neq; minis cedentem, neq; inescatum blanditijs, planeq; insuperabilem & inexpugnabilem, cum ei & duobus alijs ex pijs iniecesset signaculum, tradit in carcerem publicum, vt qui post quintum diem iter essent inituri. Cum interim autem venisset festum venerabile, viuifici, in qua, ligni exaltationis, & ipse admirabilis Anastasius & duo ex fratribus, qui ad eum accesserunt, & qui eandem, quam ille, notã Iudicis acceperant, & quidam alij viri pijs, qui erant in ciuitate, cum totam illam noctem celebrassent precibus & psalmodijs, effecerunt, vt qui erant in carcere, omnium suorum malorum obliuiscerentur: perinde ac si versarentur in domo eorum qui festum celebrarent, nõ in carcere. Manè verò ad Marzabanã ingressus Comerciarius, vir pius, & qui sciebat misereri animatum affectarum molestia, & consolari in afflictionibus, rogat Præsidentem, vt ex carcere soluatur Anastasius, vt ipse possit interesse festo Christianorum.

Cum ille autem hoc concessisset, & venisset martyr in ecclesiam, consolatio, gaudium & lætitia circumfusa fuit piorum animis. Eos enim nupèr inuaserat tristitia & moror, propterea quòd quæ dici nequeunt, ei infligerentur molestie. Multi aut iam erant socordes in pietate, & veniebant in periculum, nè statim caperentur miserabiliter laqueis inimici, cum non esset qui redimeret, nec qui daret salutem, seu erigeret cadentes & victas eorum animas. Cum verò sacer Anastasius tunc esset ingressus ecclesiam, tantus eos zelus subiit pro pietate, & vel ex solo eius adpectu sic est cor eorum inflammatum, vt non solum ipsi parati essent ad mortem pro Christo & pietate subeundam, sed eius etiam vincula deoscularentur: & desiderij lachrymas eis instillantes, ei animam adderent laudibus & adhortationibus, eiusq; magis accenderent & inflammaret amorem martyrij. Et hæc quidem aliqui, qui iam erant labefactati tempore & contumelijs, & iam spectabant mutationem, & eius quod est honestum proditionem, non solum viri, sed etiam mulieres. Naturæ enim non est hæc differentia, propterea quòd sit communis electio & institutum. Sic tunc fuit populo festum duplex: Vnum quidem diei profaniti: alterum autem aduentus Martyris. Nam postquam sacrum quidem fuit celebratum mysterium, Comerciario non dimittente, sed Martyrem vehementer urgente & rogante, vt ad illius domum veniret: putabat enim vel solum illius aduentum impertiri posse sanctificationem: partim quidem ille cedens, partim autem coactus, cum duobus monasterij fratribus illuc accedit. Vbi cum se inuicem in conuiuio accepissent & lætificassent, in custodiam lubenter reuertuntur.

Cum iam autem dies venisset prestitutus, egreditur à ciuitate Casareæ cum duobus illis viris Christi amantissimis, qui ipsi quoque aliqua de causa fuerat appetiti calunijs: lachrymis, adhortationibus, euulabibus, gratiarum actionibus, lætationibusq; & precibus multis cum prosequentibus, non solum à Persis, qui cum Anastasio scilicet com-

mumem

munem habebant patriam & sanguinem, sed etiam ex nostratibus & alienigenis. Communem enim esse orbitatem, illius ducebant separationem: sicut rursus etiam proprium unusquisque honorem, adiciam autem gloriae quoque coronam, eius pro pietate constantiam & confessionem. Quocirca utraque tunc conueniebant: & ciuitati diuisi erant animi duobus animi motibus. Alter autem ex fratribus una cum Martyre profectus est in Persidem, & est una peregrinatus: quoniam ita iusserat Praefectus, partim quidem, ut ei subministrarentur necessaria, & ut eius consolaretur animum, qui premebatur tanta malorum perpeffione: partim autem, ut cum apud hunc virum praclarum semper adesset, & eius videret omnia, posset illa postea aperte Praefecto narrare & fraternitati, non quae ab alio audiisset, sed quae ipse vidisset, & quorum haberet testes suos oculos. Atque, qui viae quidem erant continentes vici & ciuitates, per quas ille obiens transibat, ita eum venientem excipiebant, & discedentem prosequerentur ac deducebant, & utrunque cum tanta pietate & reuerentia, ut ipse suspectum habens nimium honorem, ne de ea, quam illinc ad Deo expectabat, gloria aliquid detraheret, scripserit Hierapoli ad Praefectum monasterium, ut pro eo Deum rogaret, ut pro his conseruaretur non condemnatus in eo, quod illic est iudicio: & scripserit etiam apud Tigridis fluvium, rogans similiter, ut pro eo oraret, ut inflexibiliter & citra vllum lapsum ab eo martyrii cursus conseruaretur.

Cum iam autem peruenisset in Persidem, datur in custodiam, sitam in quodam praedio, quod vocatur Betsaloë, quae ad sextum lapidem distat à Divesartha, in quo rex versabatur Chosroë. Qui verò cum eo erat frater, in domo Cortaci, qui erat illius Iesdin filius, fuit hospitio acceptus. Et carcer quidem martyrem habuit cum maleficis. Cum autem post aliquot dies de eo fuisset relatum ad Chosroë, ille misso vno ex magistratibus, eum rogauit quisnam esset, & cuius, & quidnam eum mouisset, ut patriam relinqueret religionem. Is verò per quandam respondet interpretem. Nam ne voce quidem Persica volebat uti amplius, ut qui eam abiurasset linguam unam cum religione, aut linguam potius esset infensus propter falsam religionem. Respondet ergò, Quoniam, dicens, vester deorum cultus est manifestum exitum & errorum demonum. Quem quidem cum ipse aliquando sequeretur, nuper luce commutauit tenebras, & die noctem, & sole obscuram caliginem, illi Deo me dedicans, qui est caeli & terrae & omnium, quae videntur & mente percipiuntur, opifex. Cui magistratus: Miser, inquit, non eum, quem vos Christiani colitis, cruci Iudaei affixere? Quomodo ergò Persicae religioni Christianorum res praetulisti? Martyr autem, Quod fuerit quidem, inquit, à Iudaeis crucifixus, ipse quoque affentior: sed sua sponte, & pro nobis ingratis, & qui sumus beneficij accepti immemores. Eius enim benignitatis & clementiae est hoc vel maxime admirabile, quod cum esset Deus & Seruator omnium, & opifex huius vniuersi, non solum propter nos serui formam accepit, cum de caelo descendisset: sed etiam pro nobis crucem volens subiit & mortem, ut nostrum peccatum tolleretur, quod ex maligni insidij & fraudibus inflatum erat hominibus. Vos autem inimicum praetulistis, qui stulte illius fraudes in hodiernum usque diem sequimini, & Soli sacrificatis, & igni, & lunae, nullam ne Christi quidem caedis, si non alterius, ducentes rationem.

Respondens autem Magistratus, Quid tibi, inquit, cum his stultis verbis & superuacaneis? Ecce enim tibi à rege insignes dignitates, & zonae aureae, & equi, & quaecunque illustria & gloriosa, sunt parata. Agedum ergò, patriam suscipe religionem. Ad haec Martyr: Mihi, inquit, o Praefectus, quae hic sunt iucunda, valdeque expetenda & inuidiosa: nomen scilicet, deliciae & diuitiae, & splendor, iam sunt diu abhinc contemptui, ut qui vitam susceperim monasticam, & à sola spe, quam hinc concepi, pendeam. Huius rei etiam antequam loquar, hic venerandus Monachorum habitus, & hic vilis pannus est certus nuncius. Quomodo ergò ea, in qua omne studium omnemque meam curam contuli & sollicitudinem, eam nunc habeo contemptui, regis qui est ad tempus, & in quem cadit interitus, inductus promissionibus? Ad quae cum non haberet magistratus quid diceret, reducit ad eum, qui miserat e custodia, ei lingua omnia significans. Qua de causa ille non leuiter indignatus, iubet eum suasionem vim quoque, adhibere, & verbis etiam miscere supplicia. Sequenti autem die, cum rursus magistratus venisset ad custodiam, ea quae imperata fuerant, coepit re ipsa exequi, & iussit ut per vim protrusum illinc athletam abducerent: ipse quoque, multas minas intentans, vehementerque, insultu & tumultu se fortem & strenuam illam animam perter-

Veretur vit
sanctus obs
latum sibi
honorem.

Ingenua
martyris
confessio.

Blanditur
ei diabolus
per suos ad
ministros.

Venerandus
monachorum
habitus.

perterrefacturum existimans. Ille verò nihil effœminatum, nihil quod sit pusilli & abieci animi, & nihil quod sit indignum ijs, quæ præcesserant, præ se ferens, cum illa consueta & iucundissima morum simplicitate, nè labores, inquit, neque defatigaris domine Præses. Mihi enim, qui sum mei Christi gratia cõfirmatus, non persuadebis vt à pietate deficiam. Fac ergò quæcunque vis, à nullo abstinens.

*Cæditur vir
gis atrociter.*

Hanc Anastasij cum prudentia constantiam nulla moderatio exceperat aut humanitas: sed vincus, more Persico virgis cædebatur crudeliter. Cùm is autem verberaretur, hæc decantabat Magistratus: Cùm maximis regis donis & honoribus persuaderi non sustinueris, ad hæc sis deinceps paratus. Sic enim te quotidie verberans, cõsumam

*Premuntur
eius tibia
horrendum
in modum.*

plagis. Ille autem cùm eum iuberet rursus, quæ vellet facere, iubet Martyri relaxato à vinculis, cùm extensus esset supinus, lignis medias intercipi tibia, vtraque autem coru extrema premere viros aliquot robustos, qui & corporu magnitudine & ætatis vigore præstarent. Martyr autem cùm sic eius tibia premerentur vsque ad ossa, magno & excelso animo & planè philosophico tolerabat. Quod quidem cùm vidisset Magistratus, & cognouisset se ex eo magis augere eius patientiæ & tolerantia constantiam, rursus in tutissimam eum tradit custodiam, vt de eo rursus referret ad regem. Cùm is autem, cui erat commissa cura carceris, Sellarius, esset religione Christianus, & idè eoru misereretur, qui pro pietate laborabant & eo quod est bonum & honestum, & eis, qui vellet ex Christianis, concederet ingressum, interdiu ingrediens sine vlla prohibitione frater monasterij, qui cum martyre soluerat ex Cæsarea, cõsolabatur illam asperam & tetram in carcere habitatione, & quos ex plagis senserat dolores, & quas ex vinculis & alia malorum perpessione acceperat molestias. Multi quoquè alij viri pij, cum quibus illius quoquè Iesdin filij ad eum ingredienti, ad speciosos eius pedes, & bona apertè euangelizantes, procidebant, & vincula deosculabantur, & rogabant, vt ab eo aliquas consequerentur preces & benedictiones. Cùm is autem hæc omninò minimè admitteret, (Ille enim toto semper animo & mente, humanæ gloriæ, huius, inquam, vanæ & infidæ & fallacis, & quæ nihil habet firmum ac stabile, resecebat occasiones) ipsi vinculis cerâ immittentes, quæ ex illis exprimebatur effigiem, tanquam maximum aliquod remediũ & salutare ad omnem morbum & dolorem soluendum efferebant.

*Contemnit
inanem glo
riam.*

Non multum temporis intercessit, & rursus veniēs ille Magistratus in custodiam, an iussis cederet regijs, frustra interrogabat, aut potius querens occasionem gratificandi animo crudelissimo, qui pœnas cupiebat fumere. Cùm is autem non parùm egrè tulisset interrogatio nem, & magna contentione & motione capitis id quod sepe dixerat,

*Iterum ver
beratur cla
uis.*

nunc quoquè respondisset, Scito me Christo & pietati nihil esse prælatum, iubet eum rursus quoquè clauis verberari, sicut prius. Cùm verò viri statuat potius quam virum visissent verberare, quātum licuit cõiungere ex eo, quod esset eius animus planè inflexibilis, eo quidem relicto in custodia, recedit magistratus, & aliquot interiectis diebus ad eum reuertitur, varias artes & rationes excogitās: & nunc quidem minis & promissis, nunc autem minis & supplicijs eum reuocans ad negandam pietatem. Cùm autem idem esset Anastasius, & nec his inclinaretur, nec illis deliniretur, prioribus vinculis & plagis est traditus. Deindè cùm fuisset relaxatus à vinculis, ex altera manu suspenditur,

*Atrox sup
plicium.*

cùm lapis grauissimi ponderis esset alligatus alteri ex pedibus. Cùm eum ergò sic pendentem & sic diuulsum duabus horis reliquisset magistratus, videretque robur ac firmitatem minimè dissolui martyri, illum quidem remittit: ad regem autè reuersus, immutabilem eius mentem significat & summam animi fortitudinem. Ipse quoquè ei consulit, nè ampliùs periculum faciat in Anastasio, nec permittat vt tanta altitudo & magnitudo imperij ab vnus viri constantia videatur superata.

*Multi mar
tyres suffo
cantur.*

Hinc cùm omnè spem superandi martyris rex abiicisset, mittit post decimum quintum diem, & dictum magistratum, & quosdam alios ex subditis, vt nò solùm sanctum, sed multos quoquè alios Christianos cum eo interimerent. Illi autem cùm venissent in carcerem, expellunt Christianos captiuos non pauciores, quam septuaginta, vnà cum martyre: cum quibus erant ij quoquè, qui cum Anastasio Cæsareæ damnati fuerant ad custodiam, signaculij; & vinculorum fuerant ei socij: quos cùm eduxissent ex prædio Betaloës, in quo fuerat carcer ædificatus, & ad fluuium statuissent, eos singulatim diuidentes, & eorum collo funem iniicientes, & miserabiliter ante oculos martyris suffocantes, sancto in vnoquoque submergendo dicebant: Cur vis, sicut vnus ex his, violent

ter tolli de medio, & non potius regi parere, & priorem consequi felicitatem? Ille autem cum his mentem adhibuisset, & in caelum oculos sustulisset, & Deo ingentes egisset gratias, quod iam pro ipso mortem videret esse subeundam: Deinde ad illos quoque conuersus: Ego, inquit, pro Christi mei charitate, ardentique & vehementi in eum amore, expectabam omne membrum minutatim conscindi, expectans nouam aliquam & inauditam mortem. Quoniam autem haec est ea, quam vos mihi minamini, ago tibi gratias soli Deo meo & Seruatori Christo, quod morte, quae usqueadeo vacat omni labore & molestia, quam quidem paulopost ipsa quoque attulisset natura, me voluisti emere honorem martyrij. Cum haec dixisset, & haec vltima verba praclare esset locutus, aequali morte sic quoque est consummatus.

Carnifices autem cum sacrum illud caput amputassent, vt eum esse interfectum ostenderent, ad regem deferunt, Sellarium vero, qui praerat custodiae carceris, cum esset Christianus, & sciret martyrum honorare corpora, vellet autem sancti tollere reliquias, & eas separare ab alijs, ne tantum lateret bonum, permixtum cum caeteris corporibus, prohibere carnifices. Cum filijs autem Iesdin annunciata fuisset viri consummatio, ad quam euntem Martyrem illorum pueri consequebantur, & illi seruebant, ij pecunia corrumpunt carnificum diligentiam, & vt corpus sibi liceret in loco separato deponere, non paucis emittunt pecunijs. Deinde is quoque Monachus, qui cum Martyre excesserat a Caesarea, & cum decertante ad finem vsque manserat, cuius etiam saepe fecimus mentionem, cum & pueros filiorum Iesdin, & quosdam ex ijs, qui illic erant, Monachis in noctem sequentem assumpsisset, & vt martyris corpus pie & sancte componeret, venisset, (o quomodo, o Christe laudabo miraculorum tuorum magnitudinem?) inuenit canes alia quidem corpora toto ore exedentes, ab hoc autem solo se abstinentes, vt quod non subijceretur amplius legibus corporis. Iam enim erat pulchritudinis corona in manu Dei, (diuinus dixit Esaias) & diadema regni in manu Dei eius. Cum sustulisset ergo corpus Martyris, & mundis linteis, quae dedere filij Iesdin pro vltimis corporis exequijs, mundas illas & sanctas inuoluisset reliquias, in Sergij Martyris monasterio, quod ad vnum lapidem distabat a vico, deponit, decimo septimo quidem anno imperij pij Heraclij, vicesimo autem secundo mensis Ianuarij. Is enim fuit dies, qui vidit decessum martyris.

Sequenti autem die duos ex ijs, qui erant in custodia, licuit audire haec inter se narrantes. Dicebat enim vnus alteri: Vidisti quemadmodum canes, qui heri venerunt, reliquis quidem corporibus se cupide impleuerunt, abstinerunt autem a solo corpore illius monachi: & quemadmodum postquam se alijs exatiassent, prope illud sedentes, visi sunt potius esse custodes, horis deinceps duabus neque recedentes, neque corpus tangent? Alter autem rursus excipiens orationem, Ego vero, inquit, cum vespere ex specula in domum reuerterer, videbar mihi videre stellam quandam terram tangentem, iucundum quendam & perspicuum splendorem emittentem. Spectaculi itaque nouitate obstupescens, quod scilicet non sicut aliae, sed humilius & terrae vicinius resplenderet, vado vt videam, quidnam sit illud quod apparuerat. Cum autem fui prope illum locum, illam quidem stellam videre non poteram, sed solum corpus monachi, quod iacebat super terram. Haec cum narrarent & mirarentur milites, quidam ex Christianis capitulis, qui exercitati erant in lingua Persica, qua tunc illi inter se utebantur, intellexerunt ea, quae dicebantur. Ex quibus duo quidam relaxati a custodia post interemptum regem Cosroem, vna cum multis alijs venerunt in sanctam ciuitatem, quibus quidem martyr cum vna cum eis esset in carcere, de sua consummatione, & de eorum liberatione, & de saevi persecutoris, & tyranni potius quam regis interfectione, verissimè praedixerat, sic aperte dicens: Sciat is fratres mei, me boni quidem Dei gratia cras esse consummandum: vos autem paucis post diebus liberandos, quando rex iniquissimus & sceleratissimus fuerit interemptus. Caeterum vobis, cum Deo omnino regente & ducente in sanctam fueritis reuersi ciuitatem, cura erit ad Abbatem Anastasij vos conferre monasterium, & eos nostro nomine salutare, & omnia annunciare patri meo & fratribus. Has praedictiones cum illi non solum audiuisent, sed effectum etiam vidisent consecutas, vltima mandata martyris non neglexere: sed venire ad monasterium, plura quam ipsum facientes reditum, & ita vt erant fessi ex itinere, cum suo viatico venientes in monasterium, exposuerunt omnia fraternitati.

Frater autem, cuius saepe facta est mentio, (ad eum enim ex consequentia nos

Item S. Anastasius.

Eius corpus canes non attingunt. Esa. 62.

Stella videtur ad corpus martyris.

Chosroes rex interemptus.

Honor & reuerentia eius

54.0
debetur fa-
cris reli-
quijs.

sus reducit oratio) cum corpus martyris pie, & cum eo, quo par est, martyrem honore & reuerentia deposuisset in magni Sergij monasterio: ipse quidem aliquantum temporis ibi est moratus, quemadmodum ad eum, qui misit, & fratres saluus & sine periculo perueniret, considerans. Decimo autem die, postquam depositae fuerunt reliquiae, eo venit cum exercitu rex alius, non qualis is, qui prius dictus est, persecutor & religioni infestus, & in scelere eximius & plane profligatus: sed valde aequus & mansuetus, pietateque & humanitate illi plane contrarius. Quos cum lubenter vidisset monachus in externa regione, tanquam quasdam lucernas in tenebris, a cura de reditu & agritudinis onere mox respirans, & veluti animi pondere leuatus, ut qui fraternitatem & monasterium se esse propediem visurum speraret, lingua eos Graeca alloquitur, ea ratione sui notitiam aperiens. Illi autem cum nouissent eum esse Christianum, quod quidem rarum est apud Persas, (hoc enim & monachorum significabat indumentum & sermo) rogauerunt illum, cur illic moraretur. Cum is verò eis singulatim de beato exposuisset Anastasio, illi partim quidem desiderio martyris, partim autem monachi moti misericordia, cum virum in sua accepissent tabernacula, testique & mensae socium eum deinceps fecissent, & ut decet Christianos & martyrum amantes, in eum affecti essent, eduxerunt ipsum per Armeniam. Qui cum post annum peruenisset ad monasterium, praefecto & fratribus iucundissimum lautumque & magnificum exhibuit epulum, nempe de S. Anastasio narrationem, ut qui etiam attulerit monasticum illius colobium, quo indutus erat in ipsa resolutione: nec attulerit solum, sed simul etiam mira quaedam narrauerit.

Rari apud
Persas Chris-
tiani.

Habitatio
nasticus pel-
lit demonem.

Dicebat enim, fuisse quendam fratrem in monasterio, in quo posite erant reliquiae, aetate iuuenem, qui a maligno spiritu detinebatur. Cum autem praefectus a me sepe petisset colobium, & hoc simul atque accepisset, iuuenem induisset, (o celeberrimam visitationem, o promptissimum auxilium) statim exiit daemone, ut qui sicut frigus calori, vel luci tenebrae, huic martyris panno facile cessisset: in gloriam Domini nostri Iesu Christi, quem decet omnis honor & adoratio, nunc & in secula seculorum, Amen.

VITA S. BLESILLAE VIDVAE ADOLESCENTIS ROMANAE, A D. HIERONYMO AD

Tom. 1. epis-
tola 25.

Paulam scripta.

22. IANVA.
Ierem. 9.
Luc 19.

VIS dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, & plorabo, non, ut Hieremias ait, vulneratos populi mei: nec ut Iesus, miseriam Hierusalem: sed plorabo sanctitatem, misericordiam, innocentiam, castitatem: plorabo omnes pariter in vnus morte defecisse virtutes? Non quod lugenda sit illa, quae abiit: sed quod nobis impatientius sit dolendum, qui talem videre desuimus. Quis enim sic oculis recordetur, viginti annorum adolescentulam tam ardentem fide crucis leuasse vexillum, ut magis amissam virginitatem, quam mariti doleret interitum? Quis sine singultibus transeat orandi instantiam, nitorem linguae, memoriam renacitatem, acumen ingenij? Si Graece loquentem audisses, Latine eam nescire putares. Si in Romanum sonum lingua se verterat, nihil omnino peregrini sermo redolebat. Iam verò, quod in Origene quoque illo Graecia tota miratur, in paucis, non dicam mensibus, sed diebus, ita Hebraeae linguae vicerat difficultates, ut in discendis canendisque psalmis cum matre contenderet. Humilitas vestium non (ut plerisque solet) tumens animos arguebat, sed cum interiori se mente deiecerat, inter ancillarum virginum cultum dominamque, nihil medium, nisi quod in eo facilius dignoscatur, quod neglectius incedebat. Vacillabant aegrotatione gressus, & pallentem ac trementem faciem vix cololum tenue sustinebat: & tamē aut prophetam, aut Euangelium semper in manibus tenebat. Lachrymis ora complentur, singultus occupat vocem, & haerentem linguam, viscera commota non laxant. Cum sanctum corpusculum febrium ardor excoqueret, & semianime leuissimum vallaret circulus propinquorum, haec in extrema verba madaabat: Orate Dominum Iesum, ut mihi ignoscat, quia implere non potui, quod volebam. Secura

Humilitas
vestium.